

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wpływu kryzysu na zdolność przedsiębiorstw europejskich do podejmowania inwestycji proklimatycznych (opinia rozpoznawcza)

(2012/C 24/02)

Sprawozdawca: **Josef ZBOŘIL**

Dnia 30 listopada 2010 r. przyszła prezydencja polska w Radzie UE, działając na podstawie art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

wpływu kryzysu na zdolność przedsiębiorstw europejskich do podejmowania inwestycji proklimatycznych (opinia rozpoznawcza).

Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 6 października 2011 r.

Na 475. sesji plenarnej w dniach 26–27 października 2011 r. (posiedzenie z 27 października) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 75 do 3 – 3 osoby wstrzymały się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Pod koniec listopada 2010 r., kiedy przyszła prezydencja polska w Radzie UE postanowiła zasięgnąć opinii EKES-u w sprawie wpływu kryzysu na zdolność przedsiębiorstw europejskich do podejmowania inwestycji proklimatycznych, kwestia dotyczyła przede wszystkim efektów europejskiego systemu handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS). Czy system EU ETS – główny filar unijnej polityki na rzecz przeciwdziałania zmianie klimatu – funkcjonował właściwie w czasie recesji gospodarczej w UE w 2009 r., po kryzysie finansowym, który rozpoczął się pod koniec 2008 r.?

1.2 Dane dotyczące emisji gazów cieplarnianych i dwutlenku węgla w 2009 i 2010 r. wyraźnie pokazują, że przyczyną zmniejszenia emisji był spadek działalności gospodarczej w 2009 r. Analogicznie, ożywieniu gospodarstwu, które nastąpiło w 2010 r., towarzyszył gwałtowny wzrost emisji. Świadczyłyby to o tym, że sygnały cenowe wysyłane za pomocą ETS nie wystarczają, by tworzyć dostatecznie silne zachęty do rezygnacji z technologii wiążących się z wysokimi emisjami i do długoterminowych inwestycji w technologie bardziej przyjazne dla klimatu. Na szczęście system ETS zaprojektowany został w sposób umożliwiający uwzględnienie tego rodzaju problemów i może być zmodyfikowany i zmieniany, tak by narzucić cenę za emisje dwutlenku węgla, która doprowadzi do ich zmniejszenia, a jednocześnie zapewni rekompensatę dla tych gałęzi przemysłu, którym najtrudniej dostosować się do wymogów. Transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej wymaga inwestycji w ekologiczne i zasobooszczędne technologie, nie zaś ograniczania produkcji przemysłowej.

1.3 System ETS został pierwotnie opracowany w celu optymalizacji kosztów łagodzenia zmiany klimatu i wciąż uważany jest za główny instrument służący ograniczaniu emisji. Należy w nim jednak pilnie dokonać usprawnień, tak aby przywrócić mu skuteczność i integralność środowiskową.

1.4 Coraz więcej przemawia za tym, że samą tylko zmianą systemu ETS nie da się zapewnić skutecznego wdrażania takiej polityki na rzecz przeciwdziałania zmianie klimatu, która przyspieszy przechodzenie na nisko- lub bezemisyjne źródła energii,

a jednocześnie będzie wspierała stabilny wzrost gospodarczy. Na znacznie większe wsparcie ze środków publicznych zasługują natomiast początkowe inwestycje w ekologiczne i zasobooszczędne technologie w europejskim przemyśle wytwórczym i energetycznym. Większym wsparciem w zakresie rozwoju i wdrażania takich technologii służyć powinny na przykład europejski strategiczny plan w dziedzinie technologii energetycznych (EPSTE) oraz unijna polityka spójności.

1.5 Z tego względu EKES zaleca udostępnienie koniecznego finansowania, tak by zapewnić wyraźny i znaczący rozwój technologiczny. Potrzebne fundusze należy pozyskać z dochodów państw członkowskich z aukcji w ramach systemu ETS. Ponadto EKES z zadowoleniem przyjmuje przedstawioną przez Komisję propozycję harmonizacji opodatkowania energii i emisji dwutlenku węgla w UE. Wzywa państwa członkowskie, by większość dodatkowych dochodów z opodatkowania energii i emisji dwutlenku węgla przeznaczyły na innowacje w zakresie czystych technologii przemysłowych.

1.6 Ostatnimi czasy ceny energii podlegały dużym wahaniom ze względu na niestabilną sytuację w niektórych państwach OPEC. Wydarzenia te, a także oddźwięk awarii reaktorów jądrowych w Fukuszymie w Japonii, spowodowały zwrot w debacie na temat energetyki. Jednostronne działania podjęte niedawno przez niektóre państwa członkowskie, a także tendencje spekulacyjne na rynkach towarowych, mogą mieć poważne skutki dla rozwoju sektora energetycznego w UE. Należy zatem dogłębnie przeanalizować te zjawiska.

1.7 Przy zastosowaniu modeli oceny wpływu (PRIMES itp.) przyjętych w towarzyszącym dokumencie roboczym służb Komisji uzyskano bardzo optymistyczne wyniki na poziomie makroekonomicznym, które nie zgadzają się jednak – by nie powiedzieć, że są sprzeczne – z wynikami badań na poziomie mikroekonomicznym, tzn. na poziomie działalności przedsiębiorstw czy na poziomie branżowym. Zanim więc wyciągnięto wnioski polityczne, należałoby zrewidować oceny w skali makro i uzgodnić je z badaniami oddolnymi.

1.8 Komitet wzywa Radę, Komisję i Parlament, aby zapewniły pełną realizację wszystkich istniejących celów na 2020 r. związanych z emisjami dwutlenku węgla oraz aby ponownie rozważyły – w oparciu o postępy w negocjacjach COP 17 i oczekiwany rozwój gospodarczy Wspólnoty – podniesienie do 25 % celu dotyczącego ograniczenia emisji gazów cieplarnianych do 2020 r. jako etapu na drodze do ich uzgodnionego zmniejszenia o 80–95 % do 2050 r. Komitet uważa za konieczne utrzymanie w miarę porównywalnych warunków gospodarczych dla podmiotów na rynku światowym. Aby taki układ funkcjonował, inne kraje rozwinięte musiałyby równoległe podjąć porównywalne wysiłki, a inne kluczowe podmioty – zwłaszcza gospodarki wschodzące – musiałyby zgodzić się na dobrowolne, wyższe cele dotyczące redukcji emisji w ramach ogólnoświatowego, prawnie wiążącego i kompleksowego porozumienia dotyczącego sytuacji po Kioto.

1.9 Po COP 15 i COP 16 stało się mniej lub bardziej jasne, że światowe negocjacje w sprawie zmiany klimatu zmieniają kierunek i otwierają znacznie szersze możliwości zastosowania podejścia oddolnego. Plan działania prowadzący do przejścia na konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną do 2050 r. (COM (2011) 112) uwzględnia tę istotną zmianę nastawienia przenosząc punkt ciężkości z wiążących celów na środki. Zapoczątkowuje on debatę z państwami członkowskimi UE, w której ma się rozstrzygnąć, czy wytyczyć nowe cele czy nie. Swoją rolę do odegrania będą miały zarówno odgórne cele, jak i oddolna polityka innowacji technologicznych. UE nie powinna przegapić tej szansy na rzeczywisty postęp, a swoim postępowaniem powinna dawać pozytywny przykład.

1.10 W poszczególnych państwach UE klimat dla inwestycji po kryzysie jest bardzo zróżnicowany, a sytuacja już się pogarsza w obliczu przewidywanej drugiej fali kryzysu. Finansowanie publiczne w większości przypadków kurczy się ze względu na trwający kryzys zadłużenia, który zmusza do większych ograniczeń budżetowych. Zmiany takie bardziej zagrażają MŚP, ponieważ są one w większym stopniu zależne od finansowania uzyskanego od banków niż większe korporacje mające dostęp do rynków kapitałowych.

1.11 Jak dotąd nie nastąpiła nowa, żywotna fala inwestycji w infrastrukturę. Znacznie większą uwagę należałoby poświęcić infrastrukturze energii elektrycznej i gazu, zwłaszcza w kontekście jednolitego europejskiego rynku energii i bardziej obszernego rozmieszczenia energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych. Bez w pełni funkcjonalnych i połączonych ze sobą sieci szanse na postęp będą poważnie ograniczone.

2. Wprowadzenie i kontekst

2.1 W komunikacie Komisji „Analiza możliwości zwiększenia celu 20-procentowej redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz ocena ryzyka ucieczki emisji”⁽¹⁾ przedstawiono różne warianty realizacji nowego celu, jakim jest zmniejszenie emisji o 30 %, w ramach systemu handlu uprawnieniami do emisji ETS (w sektorach objętych systemem EU ETS) oraz w innych sektorach (głównie w transporcie, środowisku zbudowanym i rolnictwie). Z uwagi na fakt, iż Komisja Europejska

w swoim komunikacie nie analizuje wpływu kryzysu gospodarczego na zdolność europejskich przedsiębiorstw do podejmowania dodatkowych inwestycji proklimatycznych, prezydencja polska zaproponowała, aby kwestia ta stała się przedmiotem opinii EKES-u.

2.2 Powszechnie uznawany jest fakt, że ograniczenie emisji dwutlenku węgla nie będzie zadaniem łatwym i że rozwiązanie tej kwestii nie nastąpi szybko, jeśli wziąć pod uwagę stały wzrost liczby ludności oraz znaczny niedobór energii w krajach rozwijających się. Innym ważnym czynnikiem jest proces odchodzenia od energii wytwarzanej w oparciu o paliwa kopalne i związane z tym kwestie bezpieczeństwa dostaw. Można by stwierdzić, że przesuwając horyzont czasowy do 2050 r. oraz podkreślając znaczenie rozwoju technologicznego i innowacji, w porozumieniu kopenhaskim oraz ustaleniach z Cancún, które nastąpiły po nim, porzucano koncepcję „prawnie wiążących celów” – tym samym zmniejszając prawdopodobieństwo przyjęcia ogólnoświatowego systemu ograniczania emisji i handlu uprawnieniami do nich. Porozumienie z Cancún wymienia szereg ważnych celów, w tym trzy kluczowe:

- ustanowienie jasnych celów w zakresie stopniowego ograniczenia antropogenicznych emisji gazów cieplarnianych, tak by globalny wzrost średniej temperatury nie przekraczał dwóch stopni;
- zachęcanie wszystkich krajów do zaangażowania się w ograniczanie tych emisji, zgodnie ze zróżnicowanymi kompetencjami i możliwościami każdego kraju;
- zapewnienie międzynarodowej przejrzystości działań podejmowanych przez poszczególne państwa oraz zadbanie o dokonywanie we właściwym czasie przeglądu ogólnoświatowych postępów w realizacji długoterminowego celu.

2.3 Panuje ogólna zgoda co do tego, że kluczem do skutecznej polityki na rzecz przeciwdziałania zmianie klimatu jest ustalenie właściwej, powszechnie akceptowanej ceny za emisję dwutlenku węgla (William D. Nordhaus, „*Economic Issues in a Designing a Global Agreement on Global Warming*”). Jeżeli cena ta nie zostanie ustalona na właściwym poziomie i nie będzie powszechnie akceptowana, nie będzie mogła działać stymulująco. Konieczne są realistyczne ramy regulacyjne: mechanizmy zachęt muszą sprawdzać się w praktyce, tak by zapewnić skuteczność decyzji politycznych. Dlatego EKES wzywa Komisję Europejską, by przedstawiła możliwe warianty wzmocnienia systemu ETS oraz spójne środki dotyczące sektorów nieobjętych tym systemem.

2.4 Odnotowano pewne sukcesy (stosunkowo niskim kosztem) w redukcji emisji gazów cieplarnianych poprzez poprawę efektywności energetycznej bądź efektywności paliwowej, jednak jedyną drogą do podtrzymania procesu stopniowego przechodzenia na paliwa niekopalne jest postęp technologiczny i zmiana orientacji w tym zakresie. Nawet środki na rzecz efektywności wymagają wdrożenia na szeroką skalę technologii już istniejących oraz opracowywania innowacyjnych rozwiązań (McKinsey Global Institute: „*The Carbon Productivity Challenge: Curbing Climate Change and Sustaining Economic Growth*”).

⁽¹⁾ COM(2010) 265 wersja ostateczna.

2.5 Energochłonne gałęzie przemysłu zwiększyły efektywność energetyczną w wyniku ciągłych wysiłków, by zmniejszyć koszty działalności. Żaden podmiot gospodarczy nie będzie emitował dwutlenku węgla tylko dlatego, że posiada nieograniczone bądź duże uprawnienia do emisji. Skutki środków mających na celu zwiększenie efektywności indywidualnego zużycia nie są tak wyraźnie widoczne ze względu na „efekt odbicia”, oparty na mechanizmie psychologicznym, który polega na tym, że podjąwszy skuteczne działania oszczędnościowe, ludzie wydają zaoszczędzone środki na dodatkową korzyść, np. w postaci wyższej temperatury w pomieszczeniach. To zjawisko może skutecznie zniweczyć nawet najmielsze wysiłki na rzecz poprawy efektywności.

2.6 Korzystanie z odnawialnych źródeł energii z pewnością przyczyni się do ograniczenia emisji, jednak być może w mniejszym stopniu niż to się często sądzi. Czasami nie uwzględnia się w pełni ograniczeń fizycznych, przestrzennych i społeczno-środowiskowych związanych z dostępnymi obecnie technologiami odnawialnymi, a pokonywanie tych ograniczeń drogą innowacji technologicznych ma określone skutki finansowe. Poprawa wydajności i efektywności kosztowej znanych obecnie technologii energii odnawialnych także stanowi wyzwanie finansowe, z którym jednak radzą sobie niektóre państwa członkowskie, choć nie wszystkie.

2.7 Zdecydowanie trzeba rozwiązać trzy kwestie i prawdopodobnie w przypadku żadnej z nich nie uda się uczynić tego w stopniu zadowalającym przed 2020 r. Po pierwsze, korzystanie z zasobów o charakterze nieciągłym wymaga w pełni zintegrowanej, obejmującej całą UE, inteligentnej sieci o ograniczonej wydajności, zdolnej przyjąć energię ze źródeł odnawialnych charakteryzujących się brakiem ciągłości i zapewnić jej udział na poziomie wyższym niż oczekiwane 35–40 %. Trzeba jednak odnotować, iż podjęta przez Niemcy decyzja o szybkim wycofaniu się z energii jądrowej stała się istotnym bodźcem do działania w tej dziedzinie. Po drugie, do takiej integracji potrzebna jest znaczna zdolność magazynowania. Po trzecie, potrzebna jest dojrzała technologia wychwytywania i składowania dwutlenku węgla (CCS), którą można by wdrożyć na szeroką skalę i w dłuższej perspektywie, jeżeli paliwa kopalne będą nadal powszechnie wykorzystywane jako źródło energii. Do czasu rozwiązania tych trzech zasadniczych problemów i szerszego zastosowania istniejących źródeł odnawialnych charakteryzujących się brakiem ciągłości niezbędna będzie rezerwa energetyczna wytwarzana ze źródeł tradycyjnych, co jest związane z emisjami.

2.8 Poprawa efektywności procesów wytwarzania energii elektrycznej i ciepła jest tak kosztowna, że jest raczej mało prawdopodobne, by udało się ją osiągnąć w obecnej sytuacji zdominowanej przez ograniczenia budżetowe. Z tego względu istotną rolę, jeśli chodzi o realizację oczekiwanej redukcji o 80–90 % do 2050 r., odgrywać będą przełomowe wynalazki oraz szerokie stosowanie i usprawnienia technologii pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych (Międzynarodowa Agencja Energetyczna; „*Energy Technology Perspective 2010*”).

2.9 Ważną rolę odgrywa także dalsza poprawa efektywności energetycznej technologii produkcyjnych. Dlatego konieczne są innowacje, zarówno stopniowe, jak i radykalne, obejmujące całe spektrum technologii niskoemisyjnych. Bez takich innowacji i ulepszeń praktycznie niemożliwe będzie osiągnięcie szybkiego tempa i szerokiej skali wdrażania energetyki niskoemisyjnej, co jest konieczne do zaspokojenia globalnego zapotrzebowania na energię i oddalenia zagrożeń związanych z klimatem, które

mogą przynieść katastrofalne skutki. Te kluczowe wyzwania w zakresie innowacji trzeba rozwiązywać bezpośrednio i proaktywnie.

3. Analiza danych dotyczących emisji w UE; wpływ kryzysu

3.1 W dokumencie Komisji przedstawiono szereg argumentów, które rozpatrywane niezależnie sugerują, że osiągnięcie ambitnego celu w zakresie łagodzenia skutków zmiany klimatu będzie trudne, ale możliwe do zrealizowania. Dane empiryczne dotyczące emisji w UE z ostatnich lat należy zestawiać z faktem, iż w 2009 r. 61 % nowej mocy generującej energię elektryczną w UE pochodziło ze źródeł odnawialnych. W rzeczywistości zmienność niektórych źródeł energii odnawialnej sprawia, że w krótkim okresie zapewnienie bezpieczeństwa dostaw zaspokajających podstawowe zapotrzebowanie jest poważnym wyzwaniem.

3.2 Założenia Komisji opierają się na optymistycznych rezultatach oczekiwanych na podstawie dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii oraz planów działania poszczególnych państw członkowskich. Ponadto założono, że na pewno nastąpi 20-procentowy wzrost efektywności energetycznej, chociaż informacje napływające z państw członkowskich wskazują na to, że postęp w tym zakresie w niektórych przypadkach przebiega znacznie wolniej. Jeżeli uwzględnić główny element efektywności energetycznej w produkcji energii i ciepła – który można by określić jako intensywność emisji CO₂ – poważnym problemem mogą stać się opóźnienia i zwłoka w modernizacji elektrowni, co może prowadzić do niedoborów energii. Ponadto z analiz Międzynarodowej Agencji Energetycznej wynika, że 80 % emisji generowanych przez światowy sektor energetyczny faktycznie nie zmieni się do 2020 r. Dlatego też, także inwestycje dokonane w następnym dziesięcioleciu, zwłaszcza w technologii wychwytywania i składowania dwutlenku węgla (CCS), mają zasadnicze znaczenie dla przyszłości gospodarki niskoemisyjnej.

3.3 Z analiz ekspertów wynika, że w 2010 r. emisje gazów cieplarnianych wzrosły o 4 %, natomiast instalacje objęte systemem EU ETS zanotowały wzrost o 3,2 %. W 2009 r. światowe emisje spadły o 1,1 % w porównaniu z rokiem 2008. Spadek zanotowano w UE (-6,4 %), w USA (-6,5 %) i w Japonii (-11,8 % bez handlu emisjami), natomiast w Chinach wystąpił wzrost o 9,1 % (Richard N. Cooper, Harvard University, „*Europe's Emission Trading System*”, czerwiec 2010; Christian Egenhofer, CEPS, Brussels, „*The EU ETS and Climate Policy Towards 2050*”, styczeń 2011). Jest oczywiste, że spadek emisji w krajach rozwiniętych w latach 2008–2009 był przede wszystkim wynikiem recesji gospodarczej. Wstępne dane z 2010 r. potwierdzają, że poziom emisji rośnie i spada równocześnie z poziomem natężenia działalności gospodarczej.

3.4 Najbardziej niepokojącym wnioskiem, jaki wynika ze starannej analizy EU ETS – największego na świecie systemu ograniczania emisji i handlu uprawnieniami do nich – jest to, że system nie był w stanie znacząco ograniczyć emisji dwutlenku węgla czy innych gazów cieplarnianych. Łączne przemysłowe emisje CO₂ i innych gazów cieplarnianych w Europie wykazywały umiarkowaną tendencję spadkową już od 1990 r. Ekstrapolując tę tendencję na 2008 r., można zobaczyć, że system ETS ograniczył emisje o zaledwie 2 % w porównaniu do prognozowanego poziomu bez EU ETS. Jeżeli ponadto uwzględnić skutki krachu finansowego i recesji z lat 2008–2009, z danych wynika, że system EU ETS sam w sobie miał niewielki – o ile w ogóle jakkolwiek – wpływ na emisje gazów cieplarnianych w Europie.

3.5 Reasumując, spadek emisji w 4. kwartale 2008 r. i w ciągu całego 2009 r. oraz ich wzrost, który rozpoczął się w 2. kwartale 2010 r. należy w oczywisty sposób przypisać rozpoczęciu (pod koniec 2008 r.) i zakończeniu (w połowie 2010 r.) kryzysu gospodarczego. Raczej trudno o wyraźne dowody, że zmiana systemu doprowadziła do zmniejszenia emisji w tym okresie.

3.6 Należy również zauważyć fakt, że poszczególne gałęzie przemysłu już podjęły znakomite, godne naśladowania działania: stale ograniczają emisje, przechodząc na paliwa bardziej sprzyjające ich zmniejszaniu oraz podejmując skuteczne środki na rzecz poprawy efektywności energetycznej. W następnym okresie handlowym do 2020 r. można przyspieszyć ten proces, jeśli opracuje się i zastosuje przełomowe nowe technologie w niemal wszystkich sektorach objętych systemem EU ETS.

3.7 Niektóre z energochłonnych branż przemysłu, takie jak np. przemysł stalowy, wapienniczy czy cementowy, już dotarły do fizycznej granicy niskoemisyjności – w dającej się przewidzieć przyszłości dalsze znaczące ograniczenia emisji można osiągnąć tylko zmniejszając produkcję („Sustainable steelmaking”, Boston Consulting Group, 2009).

3.8 Należy zauważyć, że ucieczka emisji wiąże się z konkretnym poziomem zatrudnienia w branżach, w których zjawisko to występuje. Dokładne wskaźniki zatrudnienia są różne w poszczególnych państwach członkowskich – średnią dla UE szacuje się na 3 %, natomiast w przypadku np. Polski zatrudnienie w tych energochłonnych branżach sięga 9,5 %.

3.9 Jak przedstawiono w punkcie 2.5, kluczowymi elementami, które pozwolą zapewnić ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, są rozwój technologii na szeroką skalę oraz wdrażanie nowych technologii. Wszystkie dokumenty poświęcone temu zagadnieniu wskazują na nierozwiązany problem uzyskania koniecznego finansowania. Potencjalnym – choć odległym i niepewnym – źródłem finansowania są wpływy z handlu emisjami w ramach ETS, ponadto na horyzoncie nie widać jednak żadnych innych konkretnych możliwości. Nie wystarczają nawet realizowane obecnie w UE programy badawczo-rozwojowe i wdrożeniowe; dotyczy to również inicjatywy w ramach planu EPSTE, w tym działań w zakresie wychwytywania i składowania dwutlenku węgla (CCS).

3.10 Niedawne niepokoje społeczne i utrzymująca się niestabilna sytuacja w szeregu państw OPEC, a także awaria reaktora w elektrowni jądrowej w Fukuszymie, spowodowały wyraźną zmianę postaw, korzystną dla światowych negocjacji w sprawie zmiany klimatu. Zmiana ta może nawet oznaczać otwarcie się możliwości zawarcia międzynarodowego porozumienia o znaczącej randze. UE powinna także wziąć pod uwagę ogłoszony niedawno, bardzo ambitny plan USA w zakresie innowacji (The White House: Strategy for American Innovation: <http://www.slideshare.net/whitehouse/a-strategy-for-american-innovation>).

3.11 Wszystkie te czynniki wskazują na pilną potrzebę rozważenia zmian strukturalnych, które ułatwiłyby i przyspieszyły przejście na gospodarkę opartą na nowych, niskoemisyjnych źródłach energii. Chociaż niektórzy eksperci i politycy pragną zbadać możliwość stopniowego odejścia od koncepcji ograniczania emisji i handlu uprawnieniami do nich, na rzecz podatku od emisji dwutlenku węgla, który opierałby się na zużyciu energii, kwestia wykonalności zamysłów wprowadzenia w całej UE (nie mówiąc już o całym świecie) dowolnej nowej formy opodatkowania celowego na znaczącym poziomie, z przeznaczeniem na inwestycje proklimatyczne, wydaje się odległa i należy ją szczegółowo przeanalizować podczas przygotowań do kolejnych etapów negocjacji w sprawie zmian klimatu. System EU ETS uznaje się zatem za najlepsze z możliwych rozwiązań w UE, niemniej będzie on wymagał znaczących i radykalnych reform.

3.12 W poszczególnych państwach UE klimat dla inwestycji po kryzysie jest bardzo zróżnicowany, a sytuacja już się pogarsza w obliczu przewidywanej drugiej fali kryzysu. Finansowanie publiczne w większości przypadków kurczy się ze względu na trwający kryzys zadłużenia, który zmusza do większych ograniczeń budżetowych. W sektorze prywatnym dostępność kapitału będącego w dyspozycji przedsiębiorstw utrzymuje się jak dotąd na stosunkowo stabilnym poziomie, zwłaszcza w branżach zorientowanych na eksport. Jednak kryzys europejskiego systemu walutowego, oczekiwanie na przyjęcie regulacji (Bazylea III i Wyłączalność II) oraz prognozy gospodarcze, które mogą okazać się mniej optymistyczne, mogą w niedalekiej przyszłości niekorzystnie wpłynąć na dostępność pożyczek bankowych. Zmiany takie bardziej zagrażają MŚP, ponieważ są one w większym stopniu zależne od finansowania uzyskanego od banków niż większe korporacje mające dostęp do rynków kapitałowych.

3.13 Ostatnimi czasy miał miejsce dość dynamiczny rozwój niektórych z odnawialnych źródeł energii. Czy ten wzrost jest zdrowy i zrównoważony, to już inna kwestia, którą warto szczegółowo przeanalizować na szczeblu UE i w państwach członkowskich. W aspekcie finansowym wpływ gwarantowanych stawek na ceny energii może prowadzić do zakłóceń w dłuższej perspektywie czasowej. Ponadto nagły skok udziału energii ze źródeł odnawialnych wymagać będzie znacznych inwestycji w infrastrukturę przesyłową, tak aby można było utrzymać stabilność i bezpieczeństwo sieci energetycznej.

3.14 Jak dotąd ta nowa, żywotna fala inwestycji w infrastrukturę nie osiągnęła jeszcze wystarczających rozmiarów. Znacznie większą uwagę należałoby poświęcić infrastrukturze energii elektrycznej i gazu, zwłaszcza w kontekście decyzji o stopniowym wycofaniu się z produkcji energii jądrowej, podjętej niedawno przez Niemcy. Bez w pełni funkcjonalnych i połączonych ze sobą sieci szanse na postęp będą poważnie ograniczone.

Bruksela, 27 października 2011 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON